

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXIII. évfolyam 15. szám

1985. november 21.

Ára: 2,30 Ft

„Bajban ismerzik meg a barát”

Lodzi egyetemi pártküldöttség a tudományegyetemen

November 11. és 15. között a Lodzi Egyetem pártküldöttsége vendégeskedett városunkban, a József Attila Tudományegyetemen. A delegáció vezetője Henrik Scholl, a lengyel testvéregyetem pártbizottságának első titkára, kísérői Andrzej Grzejdzia és Janus Gawlowski titkárok voltak, valamint Wielistawa Warzywoda, a pártbizottság munkatársa. A vendégek megismerkedtek az egyetemet irányító szervezetek, a párt- és állami vezetés munkájával, tájékoztatták a szakszervezeti és

KISZ-munkáról, tapasztalatokat gyűjtöttek a Természettudományi Karon, a JATE Szociológia Tanszékén és beszámolót hallgattak meg a szegedi intézmény kulturális életéről.

A november 13-i, szerdai program része volt az egyetem pártbizottságára való látogatás, ahol a vb-jelenlévő tagjai és a meghívottak tájékoztatót hallgattak a lengyel konzolidációról s ezen belül a Lodzi Egyetem pártvezetése előtt álló feladatokról.

Lengyelországban a politikai és gazdasági helyzet lassan ugyan, de folyamatosan javul — ezzel a gondolattal összegezhető a lengyel delegáció által elmondott számos információ. No de kezdjük az elején! Köztudott, hogy Lengyelországban tavaly rendezték meg a helyi tanácsi választásokat és idén került sor a parlament, a Szejm tagjainak megválasztására. A most bevezetett választási rendszert az ökölvívó tornához hasonlították a vendégek, hiszen több fordulóban csaptak össze a jelöltek, míg végül minden helyre két személy jelöltetett, kik a döntőbe jutva a „népi pontozóbírók” ítéletében bizhattak. Lodz városában például 13 parlamenti helyre 78 jelölt pályázott az első kör előtt, ám a több órás vitákban edzett választók sokukat eleve lemondásra készítették.

Tudjuk, hogy a választásokon 78%-os volt a részvétel és ez a tavalyi 65%-hoz képest mindenképpen olyan előrelépést jelent, amely a stabilizáció felé mutat. Lodzban a várakozás és az országos átlag alatt maradt a részvétel (62%), a nagyvárosok közül azonban Gdansk és Krakkó még ennél is alacsonyabb részvételi arányt tudott csak felmutatni.

Az 1985-ös magyar országgyűlési választásokhoz hasonlóan Lengyelországban is készült egy 50 fős központi lista a miénkhez hasonló elvek alapján, és talán a politikai sokszínűséget is bizonyítja, hogy a legtöbb szavazatot az egykori kerékpáros világainak, *Szyrkowski*, míg a legkevesebbet az ellenzékkel folytatott harcban leginkább szereplésre kényszerült politikusok kapták, mint például *Rakowski*. A teljesen új összetételű Szejmben mindhárom párt (LEMP, Demokrata Párt és Parasztpárt), valamint egy kereszténydemokrata csoportosulás jelentőségének megfelelő arányban képviselteti magát.

A lodzi egyetemen

a közelmúltban dolgoztak ki egy átfogó értékelő rendszert. Ennek lényege az, hogy az egyetemi pártbizottság a rektor tevékenységét, a kari pártbizottságok pedig a dékánok munkáját ellenőrzik. A rektor káderügyekben csak a pártbizottság beleegyezésével dönthet. Ugyanigy a külföldi tanulmányutak is közös elbírálás alá esnek. Az intézmény oktatói számára kidolgoztak egy magatartási szabálygyűjteményt, mely az alkotmány betartására és az egyetemi ifjúság szocialista nevelésére kötelezi az aláírókat. „Tudjuk, hogy kik vannak a szocializmus ellen, ez az elmúlt öt évben világossá vált számunkra” — mondta az első titkár arra utalva, hogy az egyetemi és kai szinten elvégzett általános ellenőrzést követően a közeljövőben a hatalmas intézmény — 12 ezer az oktatók, dolgozók és hallgatók száma — minden tanárát minősítik a kidolgozott szempontok alapján.

Kérdésemre Henrik Scholl elmondta, hogy intézményük a JATE-hoz hasonló tudományegyetem, ám több kar (fakultás) és kari jogú egység működik náluk. A legnagyobb a gazdasági-szociológiai kar, emellett jogi és államtudományi; filológiai; történelmi-filozófiai; matematikai, fizikai és kémiai; földtudományi; biológiai és földrajzi kar, valamint két nyelvi lektorátus; honvédelmi kabinet, testnevelési és politikatudományi fakultás működik.

Egy másik kérdés az egyetemi szakszervezeti mozgalom helyzetéről érdeklődött. Megtudtuk, hogy jelenleg 4800 dolgozó közül 838 tagja a szakszervezetnek. A mélypont után 12 emberrel kezdtek, majd újabb hullámokban előbb a régi szakszervezeti tagok, majd az adminisztratív dolgozók és mára az oktatók is tagfelvételi kérelemmel jelentkeztek.

A tájékoztató többször is visszatérő téma volt a gazdaság, az egyetemi oktatók szociális helyzete. Lengyelországban 1975-ben volt a legmagasabb az életszínvonal és azzal együtt, hogy a bérek nominálértéke jelentősen növekedett, ám reálértéke erősen csökkent, a mai az 1972-es életszínvonal szintjének felel meg. Ma Lengyelországban egy kitermelésben dolgozó bányász bére 70 000 zty, egy egyetemi docensé 23 000 zty. „Az úriemberek azonban nem a pénzről beszélnek, hanem a gazdaságról!” — mondta tré-

fásan ekkor, a számadatok kiváltotta rövid vitát bezáróan az első titkár.

Egyetemi lap nélkül

A tanácskozást követően módomból volt néhány kérdést feltenni az első titkárnak. Talán közismert, hogy a majd 1 milliós lélekszámú Lodz városát Közép-Kelet-Európa Manchesterének szokás nevezni. Ezért érdekelt az, hogy miért lehet fontos a lengyeleknek a JATE-val, egy nem kimondottan nagy ipari centrumban székelő egyetemmel a kapcsolatot fenntartása.

— Mindenekelőtt városunk iparáról szeretnék szólni — kezdte Henrik Scholl. Lodz a nők városa hiszen a könnyűiparban rengeteg asszony dolgozik. Az ipar általános problémája, hogy a várostól 80 km-re van nagy folyó, ahonnan vizet lehet nyerni, így a közeljövőben a termelés szerkezetében változás várható: kevésbé energiaigényes, precíziós iparágakat fognak városunkba telepíteni. És ha a vízről esik szó, máris itt van az első együttműködési lehetőség: gondunk a folyóviz tisztasága és az ivóvizet olyan szegedi vegyészcsoporthoz vizsgálja, amely hallgatókból szerveződik és ezzel a munkával mindkét fél jól jár. A fiatal kutatók egy hónap alatt gyakorlatként — a szállás és az étkezés biztosításáért — olyan jelentős és hasznos munkát végeznek el, amit a város egyébként másfél évi drágán dolgozó kutatócsoporthal tudna csak elvégezteni. A két egyetem között tizenöt éve létezik a kapcsolat, 1972-ben írták alá az akkori rektorok az együttműködési munkatervet. Ez a politikai gazdaságtantól a jogtudományon, a lengyel filológián és szlavisztikán át a kibernetikáig számos tudományos területet ölel föl. Tájékoztattuk egymást kutatási témáinkról, kiadványokat és előadásokat cserélünk, mindez gazdagítja a két intézmény szellemi vagyónát. Ismert, hogy a két megye között is hagyományosan jó, baráti kapcsolat alakult ki, s azzal együtt, hogy az egyetemek között hol gyengébbek, hol erősebbek a közös munka számai, mindig folyamatos a másikkra való figyelem.

Igényeinkre egy példát, egy területet szeretnék említeni: a matematikát. Nálunk nem eléggé erős az algebra-kutatás és az ilyen jellegű oktatás. Azt szeretnénk elérni, hogy Szegedről neves, kiváló algebristák jöjjenek hozzánk e hiány pótlására, kutatásaink megélénkítésére. Ugyanigy mi a számítógépes kutatásokban is lemaradtunk, ezért kísérjük figyelemmel az itteni Kibernetikai Laboratórium munkáját.

— Talán megbocsájtható, hogy egy egyetemi lapos újságíró a lodzi egyetemi sajtóhelyzetéről érdeklődik. Működik-e önöknél a miénkhez hasonló lap?

— Ha rövid választ kér, akkor nem.
— Ezek szerint csupán kari lapok jelennek meg?
— A karoknak sincs lapja.

Beszámoló a történelmi tudományos diákkörök 14. (szegedi) találkozásáról (2. oldal)

A gyógyító hipnózisról — interjú dr. Boncz Istvánnal (3. oldal)

Lőrinczy Attila jegyzete a Harmadkor felolvasóestjéről (4. oldal)

Zeneértőknek: Radics Péter írása a Korunk zenéje '85 koncertjeiről (5. oldal)

Farkas Csaba írása a főiskolán indult angol és német nyelvi képzésről (6. oldal)

Csuhai István rendkívüli lapszemléje (7. oldal)

Henrik Scholl

(Somogyi Levente felvétele)

— Akkor bővebb választ kérek!

— 1981-ben betiltottak minden lapot az egyetemen. Ma az oktatási miniszternek van joga arra, hogy lapot engedélyezzen. Mi a konfliktusok elkerülése érdekében még nem kértünk lapirási engedélyt.

— Úgy tudom, városunkban négy napilap jelenik meg. Hogyan képviselteti magát azokban az egyetem?

— Valóban négy napilap jelenik meg 400 000 és egy kulturális hetilap 20 000 példányban. A napilapokban és a kulturális lapban rendszeresen biztosítanak számunkra helyet. Ezek az írások általában interjúk egy-egy neves kutatóval, oktatóval, és hogy ki nyilatkozhat, azt az egyetem egy személy, nevezzük így: a sajtóreferens jelöli ki. Az egyetem belső tájékoztatásáról egy bulletin kiadásával gondoskodunk, melyeket az egyetemi tanács ülései után bocsájtnak az olvasók rendelkezésére.

— A hallgatók politikai meggyőződése is érdekel. Milyen szervezetekben tevékenykedhetnek ma a diákok és milyen a hatása a politikai pártoknak?

— A pártellenes propaganda erősen hatott az egyetemistákra. Azt tapasztaltam, hogy a legutóbbi öt esztendőben az általános, politikai gondolkodás, vagy még inkább annak konstruktivitása erősen pusztult. Az egyház és az ellenzék hatása ma is nagyon erős. Nálunk két jelentős bázissal rendelkező legális ifjúsági szervezet tömöríti a fiatalokat: a Falusi Ifjúsági Szervezet (ZMW) és a Szocialista Lengyel Ifjúsági Szervezete (ZSMT). Alighanem mindkettőt jellemzi neve, egyértelmű, hogy melyik politikai párthoz éreznek vonzódást. Van még egy szervezet, a Lengyel Egyetemisták Szervezete, amely inkább szakszervezetként működik, ez érdekvédelmi és szakmai tevékenységet folytat.

Az egyetemisták és a politikai pártok kapcsolatára sokáig az volt a jellemző, hogy nehéz volt megnyerni az apolitikus rétegeket. Az utóbbi években azonban erős figyelem kísérte a pártok tevékenységét és ez arra figyelmezteti őket, bennünket is, hogy nem engedhetik meg maguknak a hibázást. Egyre gyakrabban vesznek részt ma már a hallgatók az egyetemi pártbizottság ülésein és ez az érdeklődés is pozitív dolog.

Nálunk az erős és gazdag egyház komoly ellenfele a pártnak. Hogy mást ne mondjak: a legjobb rock-concertek a templomokban hallhatók és ezzel mi nem tudunk versenyezni. Jellemző a helyzetre, hogy ma hazánkban több az apáca és a pap, mint a második világháború előtt. A közelmúltban épült, illetve ma is épül több mint ezer egyházi intézmény, és a papok a szószékekről arról beszélnek, hogy a kormány nem épít elég lakást. Az egyház egyik jelszava: harc a fiatal lelkekért — ez alighanem sokat elárul.

— Végezetül azt szeretném megtudni, hogy a Szolidaritásnak milyen volt a hatása az önök egyetemén?

— Nálunk a szolidaritásnak nem volt önálló szervezete. Az oktatók egy jelentős csoportja tagja volt más, egyetemen kívüli szervezetnek és ez ilyen módon hatott a hallgatókra. Hogy milyen módon, azt az előbb elmondottak is minősítik. Szeretném, ha nem lenne vice abból, amit mondom, de tény: én minden munkanap reggelén a Szolidaritás helyi vezetőjével, egy gondolkodó, politikus, vitára kész emberrel utazom egy villamoson. Úgy érzem, ezeknek a reggeli közös zötykölődéseknek is köszönhető, hogy nem lett olyan kemény a Szolidaritással való küzdelem városunkban, mint másutt.

Végül köszönetet szeretnék mondani a József Attila Tudományegyetem vezetőségének, hiszen a nehéz időkben a szegediek voltak az elsők, akik a kapcsolatot felvették velünk és a lodzi hosszas vitákban sok nagyon jó tanácsot kaptunk és úgy érzem, megtaláltuk álláspontjainkban az arany középutat Nem csupán mint párttitkár, hanem az oktatók képviselőjeként is mondom, hogy a magyarok segítségnyújtásával kapcsolatban is igaz a régi mondás: bajban ismerzik meg a barát.

DLUSZTUS IMRE